

Izvorni znanstveni rad
UDK 801.313 (497.5 Štrigova)¹⁷
Primljeno 2021-03-23
Prihvaćeno za tisak 2021-06-28

OSOBNOIMENSKA SASTAVNICA ŠTRIGOVSKJE ANTROPONIMIJE 18. STOLJEĆA

Anđela Frančić, Zagreb

Sažetak

U radu se na osnovi osobnih imena krštenika ispisanih iz matičnih knjiga krštenih štrigovske Župe svete Marije Magdalene iščitavaju značajke toga dijela antroponimije u 18. stoljeću.

Od različitih podataka koje sadržavaju matične knjige krštenih, upravo su antroponimijski podaci najbrojniji, a među njima čestotnošću se izdvajaju osobna imena – iz matičnih zapisa doznajemo osobno ime krštenika, osobna imena njegovih roditelja i kumova te većinom i osobno ime krstitelja. Dijete se u analiziranim štrigovskim maticama spominje samo osobnim imenom koje mu se na krštenju nadijeva, a roditelji, kumovi i krstitelj navode se antroponimijskom formulom koju čini osobno ime i tada već uglavnom ustaljeno prezime.

Građu za ovaj rad crpili smo iz triju matičnih knjiga krštenih koje se odnose na 18. stoljeće – iz (najstarije) štrigovske matice (1685. – 1739.) te iz matica koje sadržavaju upise 1740. – 1785. i 1786. – 1825.

Ključne riječi: matične knjige krštenih; Štrigova; 18. stoljeće; osobno ime

1. Uvod

Matične su knjige riznica imenskih podataka, antroponimijskih i ojkonomijskih, pravilnom interpretacijom kojih se, iz naoko suhoparne knjižne građe, slaže mozaička slika vremena u kojemu su nastale. Odredba o obveznome vođenju matičnih knjiga donesena je na 24. zasjedanju Tridentskoga koncila (1545. – 1563.), održanome 11. studenoga 1563., u raspravi o sakramentu braka. Tom se odredbom obvezivalo župnike da vode matične knjige krštenih (*liber baptizatorum*) i vjenčanih (*liber copulatorum*), dok je vođenje matičnih knjiga umrlih (*liber mortuorum*) propisano Rimskim obrednikom (*Rituale Romanum*) pedesetak godina

poslije (1614.). Matične su se knjige u našim krajevima vodile i prije 1563. Većina sačuvanih iz predtridentskoga razdoblja s istarskoga je područja, a najstarija je među njima umaška matična knjiga krštenih s prvim upisom iz 1483. godine. Podaci o krštenju (datum krštenja, ime krštenika, je li rođen u braku ili izvan njega, imena i pridjevci/prezimana¹ roditelja i kumova te krstitelja) u matične su se knjige u početku zapisivali u narativnome obliku. *Rimskim* su *obrednikom* propisani obrasci po kojima su se (i dalje narativno) bilježili zadani podaci. Poslije je uvedeno upisivanje podataka po rubrikama, što se (uz stanovite preinake) zadržalo do danas. Najstarija matična knjiga krštenih Župe svete Marije Magdalene u Štrigovi obuhvaća upise od 1685. do 1739. godine.

Štrigova je naselje smješteno na krajnjemu zapadu Međimurja, nedaleko od hrvatske državne granice sa Slovenijom. Štrigovska se Župa svete Marije Magdalene prvi put spominje u popisu župa Zagrebačke biskupije 1334. godine u sklopu Bekšinskoga ahidakonata („Item sancte Marie Magdalene de Strigo“; Buturac 1984: 102). Osim župne crkve u naselju je i crkva svetoga Jeronima zahvaljujući kojoj se Štrigova, označivana kao rodno mjesto svetoga Jeronima, našla ucrtana u mnoge starije zemljovide te upisana kao zasebna natuknica u rječnike starijega razdoblja hrvatske leksikografije (usp. Frančić 2012: 43–48).

Građu za ovaj rad crpili smo iz triju matičnih knjiga krštenih koje se odnose na 18. stoljeće – iz spomenute (najstarije) štrigovske matice (1685. – 1739.) te iz matica koje sadržavaju upise 1740. – 1785. i 1786. – 1825. Sve navedene matice dostupne su i u digitalnome obliku na mrežnoj stranici www.familysearch.org. Ti digitalizirani izvori poslužili su nam za ispis osobnoimenske građe koja je predmetom ovoga rada. Sve tri matice pisane su latinskim jezikom u narativnome obliku (kako je u ono vrijeme bilo uobičajeno), jednom rečenicom uglavnom zadanoga slijeda podataka. Pisalo ih je više ruku, na mjestima je tekst izbljedio, što je otežavalo čitanje.

Od različitih podataka koje sadržavaju matične knjige krštenih, upravo su antroponimijski podaci najbrojniji, a među njima čestotnošću se izdvajaju osobna imena – iz matičnih zapisa doznajemo osobno ime krštenika, osobna imena njegovih roditelja i kumova te većinom i osobno ime krstitelja. Dijete se u analiziranim štrigovskim maticama spominje samo osobnim imenom koje mu se na krštenju nadijeva, a roditelji, kumovi i krstitelj navode se antroponimijskom formulom koju čini osobno ime i tada već uglavnom ustaljeno prezime². Uz

¹ U vrijeme najstarijih matičnih knjiga prezimana (stalna, nasljedna i nepromjenjiva oznaka uz osobno ime u antroponimijskoj formuli) još nisu svugdje ustaljena. Oznaku uz osobno ime u tomu (pretprezimenskom) razdoblju nazivamo pridjevkom.

² Prezimana će jozefinskim patentom 1780. postati zakonskom obvezom svakoga pojedinca bez obzira na uzrast, spol, socijalni status i mjesto življenja.

osobno ime majke u nekim od promatranih godina upisa bilježi se i njezino djevojačko prezime.

Iz ukupnosti imenske građe matičnih knjiga krštenih štrigovske župe³ izdvojeni su upisi osobnih imena krštenih godine 1700., 1720., 1740., 1760., 1780. 1800. te osobna imena njihovih roditelja i kumova. Osobna imena krštenika potom su analizirana s obzirom na: broj riječi u imenskoj strukturi (jedna, dvije, tri), jezično podrijetlo imena (slavensko ili neslavensko), kriterij izbora imena (kalendarsko načelo, nasljeđivanje imena roditelja, imenovanje po kumovima) te utjecaj lokalnih kultova (patrona štrigovskih crkava) na izbor imena. Na kraju se donosi kratka usporedba sa suvremenim štrigovskim osobnoimenskim fondom – uočavaju se sličnosti i razlike. Cilj je rada prikazati osnovne značajke osobnoimenskoga sustava štrigovskoga 18. stoljeća te upozoriti na potrebu daljnjih (antrop)onomastičkih istraživanja vezanih uz matičnoknjižna vrela.

Slika 1. Početna stranica Matične knjige krštenih Župe svete Marije Magdalene u Štrigovi (1740. – 1785.)

2. Osobna imena krštenih u Štrigovi u 18. stoljeću

Neizostavnom sastavnicom svakoga upisa u matičnu knjigu krštenih jest osobno ime krštenika. Latinski jezik, kojim su pisane matične knjige štrigovske župe u 18. stoljeću, diktira i osobnoimenski lik – osobno se ime krštenika (i ostalih osoba koje se u matici spominju) pojavljuje zapisano isključivo u latinskome (npr. *Clara*, *Antonius*), odnosno latiniziranome liku ako je riječ o aloglotnome imenu nelatinskoga ishodišta (npr. lat. *Catharina* < grč. *Aikaterína/Katharínē*; lat. *Georgius* < grč. *Geórgios*). Analizom smo obuhvatili razdoblje od 1700. do 1800. istraživši osobnoimenski fond navedenih rubnih godina i svake dvadesete u njihovu međurazdoblju.

³ Uz krštenike čiji su roditelji živjeli u Štrigovi, u štrigovske su matične knjige upisani i krštenici iz brojnih okolnih naselja koja su pripadala štrigovskoj župi.

2.1. Repertoar osobnih imena krštenika

Slijedi tablični pregled brojčanih podataka o pojedinome osobnom imenu te slikovni prikaz zastupljenosti najčešćih imena koja su se nadijevala djeci upisanoj u štrigovske matice u šest istraživanjem obuhvaćenih godina. Osobna se imena u tablici nižu abecednim redom. Katkad je ime u matičnoj knjizi bilježeno u pokraćenu liku, tj. izostavljanjem završnoga dijela (npr. *Joseph.*, *Matt.*, *Chatar.*, *Magdal.*) ili udvojenoga suglasnika (npr. *Joanes*, uz kudikamo češće *Joannes*) – sve takve zapise sveli smo na pretežitiji puni lik.

Osobna imena krštenih djevojčica	1700.	1720.	1740.	1760.	1780.	1800.	Ukupno
<i>Agatha</i>		1					1
<i>Agnes</i>			1	2	1	1	5
<i>Anna</i>	3	5	2	4	12	3	29
<i>Anna Maria Josepha</i>				1			1
<i>Appolonia</i>			2				2
<i>Barbara</i>	6	7	8	13	6	3	43
<i>Catharina</i>	10	20	11	11	12	3	67
<i>Clara</i>						1	1
<i>Dorothea</i>	6	3	8	18	9	5	49
<i>Elisabetha</i>			2	1			3
<i>Eva</i>		1	1	1	5	3	11
<i>Eva Maria Theresia</i>				1			1
<i>Francisca</i>					1	1	2
<i>Gertrudis</i>	1	2	3	11	5	7	29
<i>Helena</i>	12	9	9	9	6	8	53
<i>Josepha</i>					3	4	7
<i>Juliana</i>						3	3
<i>Lucia</i>	1	1	2	1			5
<i>Magdalena</i>	10	12	7	3	10	9	51
<i>Margaretha</i>	3	6	8		3	1	21
<i>Maria</i>	1	7	9	1	1	14	33
<i>Maria Anna</i>		2					2
<i>Marianna</i>				12	32		44
<i>Marina</i>		5					5
<i>Marinka</i>	2						2
<i>Susana</i>	2					1	3
<i>Theresia</i>				1	4	6	11
<i>Ursula</i>	9	7	6	8	4	5	39
	(13) ⁴ 66	(15) 88	(15) 9	(17) 8	(16) 114	(18) 78	
28 imena	523						523

Tablica 1. Osobna imena krštenih djevojčica

⁴ Broj u zagradi ispred broja koji označuje koliko je ukupno djevojčica kršteno u danoj godini odnosi se na broj različitih imena koja su se u promatranoj godini nadijevala djevojčicama.

Iz tablice 1. iščitavamo:

- u promatranim godinama u matičnu knjigu krštenih upisane su 523 djevojčice
- broj krštenih djevojčica varira iz godine u godinu (najmanje djevojčica – 66 – kršteno je 1700., a najviše – 114 – kršteno je 1780.)
- djevojčicama je nadjeveno jedno od 28 osobnih imena (broj krštenih djevojčica i broj nadjevenih im imena dokazom je da su mnoge dobile isto ime)
- broj imena koja se nadijevaju krštenim djevojčicama prilično je ujednačen – izuzme li se početna (1700.) godina, kada su djevojčice dobile jedno od 13 različitih imena, u godinama koje slijede broj nadjevenih imena kreće se između 15 i 18
- imenska je entropija najveća 1780. (114 krštenih dobiva jedno od 16 osobnih imena), a najmanja dvadeset godina poslije (78 krštenih dobiva jedno od 18 osobnih imena)
- djevojčice su na krštenju najčešće dobivale ova osobna imena: *Catharina* (67), *Helena* (53), *Magdalena* (51), *Dorothea* (49), *Marianna* (44), *Barbara* (43), *Ursula* (39), *Maria* (33), *Anna* (29), *Gertrudis* (29)
- najrjeđe su djevojčicama nadijevana ova osobna imena: *Agatha*, *Anna Maria Josepha*, *Clara*, *Eva Maria Theresia* (ta su imena samo jednom upisana u matičnu knjigu krštenih)
- devet se imena pojavljuje u svim promatranim godinama, to su: *Anna*, *Barbara*, *Catharina*, *Dorothea*, *Gertrudis*, *Helena*, *Magdalena*, *Maria*, *Ursula*
- dominiraju jednostruka osobna imena (25 = 89 %); jedno je ime dvostruko (*Maria Anna*; 4 %), a dva su trostruka (*Anna Maria Josepha*; *Eva Maria Theresia*; 7 %)
- zanimljiv je odnos osobnoga imena *Maria* i *Marianna*: uočava se da se u promatranim godinama djevojčicama daje uglavnom jedno od tih dvaju osobnih imena (1760. i 1780. nadijeva se ime *Marianna*, a u ostalim godinama *Maria*); nije isključeno da su se i rijetko nadijevana osobna imena *Marina* te *Marinka* (iako etimološki različita od *Maria* i *Marianna*)⁵ zbog djelomične izrazne podudarnosti dovodila u vezu s osobnim imenom *Maria*.

⁵ Osobno ime *Maria* hebrejskoga je (*miryām*) ili staroegipatskoga (*mry(t)*) podrijetla. Značenje motivirajuće riječi različito se tumači, npr. 'ona koju ljubi Bog', 'gospođa', 'uzvišena', 'jaka', 'gospodarica'. Osobnomu imenu *Marina* neupitno se pripisuje latinsko podrijetlo (lat. *marinus* 'morski'). Osobno ime *Marianna* tumači se kao složenica od imena *Maria* i *Anna* ili se pak (preko pridjeva *marianus* 'Marijin') dovodi u vezu s imenom *Maria* (usp. Keber 2008: 333–334; Čilaš Šimpraga, Ivšić Majić i Vidović 2018: 200; Badurina 2006: 426).

Osobna imena krštenih dječaka	1700.	1720.	1740.	1760.	1780.	1800.	Ukupno
<i>Adamus</i>	1						1
<i>Andreas</i>	7	5	5	6	3	3	29
<i>Antonius</i>	2		1	1	2	1	7
<i>Balthasar</i>			1	1			2
<i>Bartholomaeus</i>	1	1	1			1	4
<i>Benedictus</i>						1	1
<i>Blasius</i>	2	5	4	5	6	3	25
<i>Dominicus Franciscus</i>					1		1
<i>Emericus</i>			1	3		3	7
<i>Florianus</i>	1			2			3
<i>Franciscus</i>	1	1					2
<i>Gasparus</i>			1	1		2	4
<i>Georgius</i>	5	8	12	9	6	4	44
<i>Gregorius</i>	3		2			1	6
<i>Hieronimus</i>					1		1
<i>Ignatius</i>					1		1
<i>Jacobus</i>	1		2	2	4	1	10
<i>Joannes Caietanus Josephus</i>				1			1
<i>Joannes Georgius</i>					1		1
<i>Joannes</i>	8	9	14	5	21	8	65
<i>Josephus</i>	2	10	6	7	16	5	46
<i>Josephus Ignatius</i>						1	1
<i>Ladislaus</i>					2		2
<i>Laurentius</i>	3	4	3	2	4	2	18
<i>Leopoldus</i>				1		1	2
<i>Lucas</i>		2					2
<i>Marcus</i>		2	3	1	3	3	12
<i>Martinus</i>		2	9	4	4	4	23
<i>Matthias</i>	8	12	5	6	16	9	56
<i>Michael</i>	4	5	17	7	7	3	43
<i>Nicolaus</i>	10	7	2				19
<i>Paulus</i>		3	1	2	1		7
<i>Petrus</i>			2			2	4
<i>Philippus</i>		2	2				4
<i>Simon</i>		2					2
<i>Stephanus</i>	2	1		4	7	3	17
<i>Thomas</i>	2	2	3	4	4	1	16
<i>Valentius</i>						2	2
<i>Vincentius</i>	1					1	2
<i>Vitus</i>		2		1	1	1	5
	(19) 64	(20) 85	(22) 97	(23) 75	(20) 111	(27) 66	
40 imena	498						498

Tablica 2. Osobna imena krštenih dječaka

Iz tablice 2. iščitavamo:

- u promatranim godinama u matičnu knjigu krštenih upisano je 498 dječaka
- broj krštenih varira iz godine u godinu (najmanje dječaka – 64 – kršteno je 1700., a najviše – 110 – godine 1780.)
- dječacima je nadjeveno jedno od 40 osobnih imena (broj krštenih dječaka i broj nadjevenih imena dokazom je da su mnogi dobivali isto ime)
- broj imena koja se nadijevaju dječacima varira od 19 (1700.) do 27 (1800.)
- imenska je entropija najveća 1780. (111 krštenih dobiva jedno od 20 osobnih imena), a najmanja dvadeset godina poslije (66 krštenih dobiva jedno od 27 osobnih imena)
- dječaci su na krštenju najčešće dobivali ova osobna imena: *Joannes* (65), *Matthias* (56), *Josephus* (46), *Georgius* (44), *Michael* (43), *Andreas* (29), *Blasius* (25), *Martinus* (23), *Nicolaus* (19), *Laurentius* (18)
- najrjeđe su dječacima nadijevana imena *Adamus*, *Benedictus*, *Dominicus Franciscus*, *Hieronimus*, *Ignatius*, *Joannes Caietanus Josephus*, *Joannes Georgius*, *Josephus Ignatius* (ta su imena upisana samo jednom u matičnu knjigu krštenih)
- u svakoj od promatranih godina potvrđeno je ovih devet osobnih imena: *Andreas*, *Blasius*, *Georgius*, *Joannes*, *Josephus*, *Laurentius*, *Mathias*, *Michael*, *Thomas*
- dominiraju jednostruka osobna imena (36 = 90 %); tri su imena dvostruka (7,5 %), a jedno je trostruko (*Joannes Caietanus Josephus*; 2,5 %).

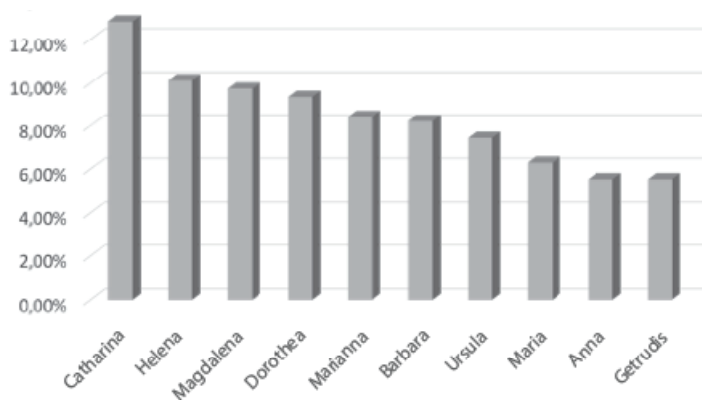
Usporedbom tablice 1 i tablice 2 zaključuje se da je u promatranim vremenskim odsječcima 18. stoljeća rođeno više djevojčica nego dječaka (odnos 523 : 498), da su dječaci (iako malobrojniji) dobivali znatno više različitih imena od djevojčica (odnos 40 : 28)⁶, da u obama korpusima dominiraju jednostruka osobna imena⁷ te da su potvrđena samo dva para osobnoimenskih mocijskih parnjaka (*Franciscus – Francisca*, *Josephus – Josepha*).

2.2. Najčešća osobna imena krštenika

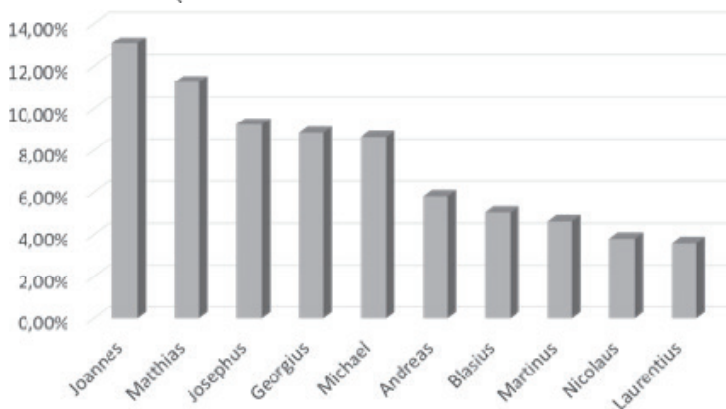
Slijede slikovni prikazi pojedinačne postotne zastupljenosti deset najčešćih osobnih imena koja su se nadijevala djeci upisanoj u štrigovske matice u šest istraživanjem obuhvaćenih godina te njihova skupnoga udjela u osobnoimenskoj ukupnosti.

⁶ Takvo se stanje može objasniti činjenicom da u osobnoimenskome repertoaru dominiraju svetačka imena, a svetaca je bilo puno više nego svetica, pa odatle i veća mogućnost izbora.

⁷ Dominacija jednostrukih osobnih imena kazuje da su djeci nadijevana imena čija je (jednorječna) struktura diktirana komunikacijskim potrebama. Naime, jednostruko (jednorječno) osobno ime s komunikacijskoga je gledišta kudikamo funkcionalnije nego osobno ime sastavljeno od dviju ili više riječi. Ako je dijete i kršteno višestrukim osobnim imenom, u pravilu se u komunikaciji rabila samo jedna (uglavnom prva) sastavnica toga imena.

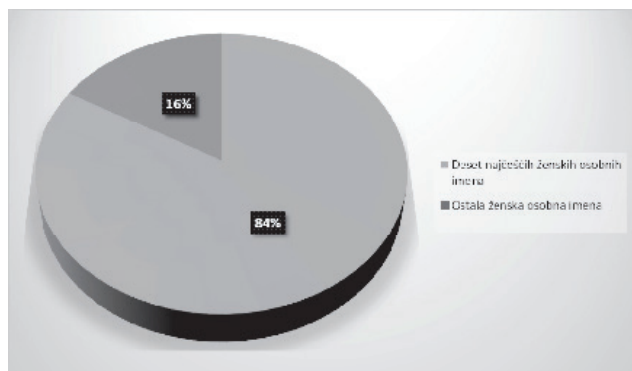

Slika 2. Najčešća ženska osobna imena

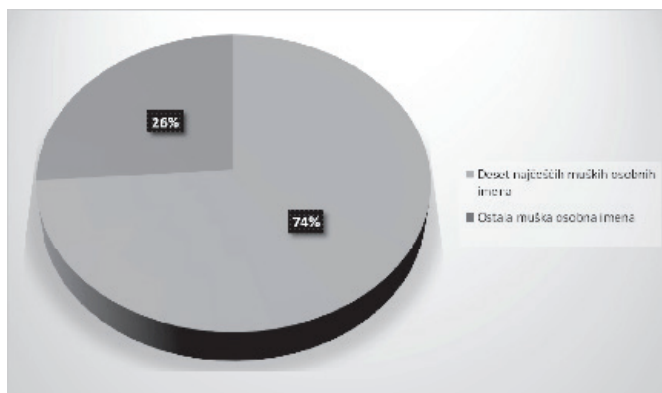
Slika 3. Najčešća muška osobna imena

Iz *slike 2.* i *slike 3.* iščitava se postotni udio svakoga od deset najčešće danih imena u ukupnome osobnoimenskom fondu djevojčica i dječaka, a *slika 4.* i *slika 5.* prikazuju postotni udio deset najnadjevanijih imena u ukupnome osobnoimenskom fondu dječaka, odnosno djevojčica.

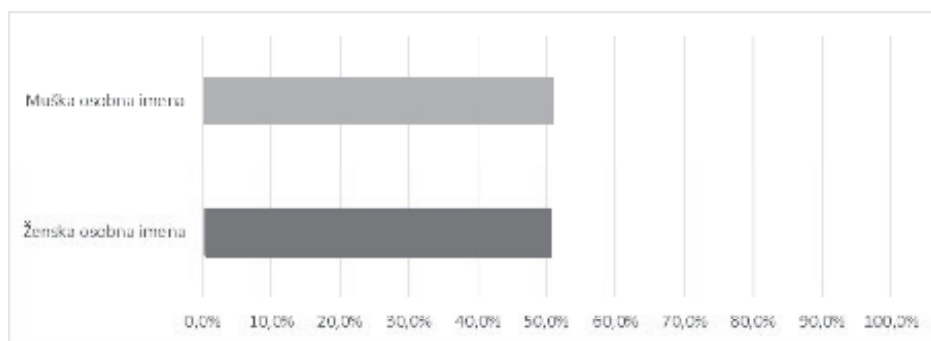

Slika 4. Udio deset najčešćih ženskih osobnih imena u ukupnome osobnoimenskom fondu krštenih djevojčica

Slika 5. Udio deset najčešćih muških osobnih imena u ukupnome osobnoimenskom fondu krštenih dječaka

Iz slikovnih prikaza (slika 4. i 5.) očito je da je 84 % djevojčica i 74 % dječaka dobilo jedno od deset najčešće nadijevanih imena. Drugim riječima, velikoj većini djevojčica i dječaka krštenih u promatranim godinama 18. stoljeća nadijevano je jedno od deset najčešćih imena. Promatra li se udio pet najčešćih imena i kod dječaka (50,98 %) i kod djevojčica (50,46 %), uočava se da je ta imena dobilo svako drugo kršteno dijete.

Slika 6. Udio pet najčešćih osobnih imena u ukupnome osobnoimenskom fondu krštenika

2.3. Svetačka i narodna imena u osobnoimenskome fondu krštenika

Sva imena koja su djeca dobila na krštenju jesu svetačka. Takvo je stanje vjerojatno⁸ posljedicom primjene zaključaka Tridentskoga koncila o obveznome imenovanju krštenika svetačkim imenom, a ta su imena gotovo isključivo aloglotno-

⁸ Analiza osobnoimenske građe koja datira iz predtridentskoga razdoblja pokazala bi je li do „kristijanizacije“ osobnoimenskoga fonda u Štrigovi i njezinoj okolici došlo i prije. Naime, istraživanja su pokazala da je u pojedinim hrvatskom župama i prije 1563. nastupila smjena narodnih i svetačkih osobnih imena.

ga podrijetla. Time je osobnoimenski fond (barem onaj službeni) osiromašen za idioglotna (slavenska, tj. narodna) imena čija je značajka prozirna i govornicima (hrvatskoga jezika) razumljiva doimenska semantika riječi kojom su imenovatelji izricali svoje želje, htijenja i nadanja vezana uz imenovanu osobu. Ta su imena od iskona imenovanja do pokrštavanja jedinom sastavnicom osobnoimenskoga korpusa. Među osobnim imenima krštenika u istraženim godinama upisa u štrigovskim maticama samo je jedno slavenskoga podrijetla – *Ladislav* (*Ladislaus*). To je ime potvrđeno u dvama uzastopnim upisima 1760. godine (25. i 27. lipnja). Pregledom osobnih imena krštenika u svim godinama početnoga desetljeća 18. stoljeća naišli smo i na ime *Stanislav* (*Stanislaus*). Isto ime sreće se i među imenima očeva te kumova u šest promatranih godina 18. stoljeća. Postavlja se pitanje: Kako to da su samo ta dva imena preživjela zabranu nadijevanja „poganskih“ imena? Razlog je vjerojatno povezan s činjenicom što su to također svetačka imena. Sveti Ladislav (oko 1040. – 1095.) mađarski je svetac⁹ koji je kanoniziran 1192. (svetim ga je proglasio papa Celestin III.), a sveti je Stanislav (1030. – 1079.) poljski (krakovski) biskup i mučenik¹⁰ – svetim ga je proglasio papa Inocent IV. godine 1253. U katoličkome je kalendaru spomendan svetoga Ladislava 27. lipnja (na dan njegova rođenja), a svetoga Stanislava 11. travnja (na dan njegove mučeničke smrti). Dakle, iako izrazom i tvorbenom strukturom¹¹ ulaze u korpus idioglotnih (slavenskih, tj. narodnih) imena, njihov se sadržaj ne svodi na doimensko značenje leksičkih sastavnica (*Vladislav* < vladati + slava; *Stanislav* < stati + slava),

⁹ Riječ je o Ladislavu I. Arpadoviću, hrvatsko-ugarskome kralju, uz čije se ime vežu počeci Zagrebačke biskupije, koja je osnovana 1094. te je prvotno bila podređena Ostrogonskoj, a od 1180. Kaločkoj nadbiskupiji. „Titular svetoga Ladislava ubraja se među desetak najzastupljenijih u srednjovjekovnoj Ugarskoj. Osim titulara kao izravnijih i očitijih pokazatelja, kult pojedinoga sveca u srednjem vijeku manifestirao se i u njegovim likovnim prikazima – freske, slike, kipovi i slično“ (Njari i Kolesarić 2019: 8). „Posebno štovanje uživao je sv. Ladislav od srednjeg vijeka dalje u sjevernoj Hrvatskoj, sve do Kupe, i u Slavoniji“ (Badurina 2006: 401). „U srednjovjekovnom međurječju Drave i Save poznato je dosad 17 naselja koja su u srednjem vijeku imala crkvu posvećenu svetome Ladislavu“ (Njari i Kolesarić 2019: 9). U Hrvatskoj mu je danas posvećeno nekoliko crkava (uz ostale i ona u Murskome Središću, kojoj je sv. Ladislav supatron), kapelica (npr. u Podgorju Bistričkom) i oltara (npr. u lijevoj lađi zagrebačke katedrale smješten je neogotički oltar svetih ugarskih kraljeva Stjepana, Ladislava i Emerika s kipovima tih svetaca, a na oltarnim krilima nalaze se četiri oslikane ploče s prizorima iz života svetoga Ladislava). Sveti je Ladislav zaštitnik Mađarske (države) i jedan od zaštitnika Zagrebačke nadbiskupije.

¹⁰ Sveti je Stanislav zaštitnik Poljske, krakovske nadbiskupije i mnogih drugih poljskih nadbiskupija i biskupija, grada Krakova te brojnih naselja, župa i crkava diljem Poljske i svijeta. Još je jedan poljski svetac toga imena – sveti Stanislav Kostka. Svetim ga je proglasio 1726. papa Benedikt XIII. Njegov oltar nalazimo u riječkoj isusovačkoj crkvi sv. Vida, a kip toga sveca krasi oltar sv. Franje Borgije u crkvi sv. Katarine u Zagrebu.

¹¹ Oba su imena nastala slaganjem, jednim od tipičnih tvorbenih načina pri postanku (pra) slavenskih osobnih imena.

nego ih se dovodi u vezu sa svecem (svetim Ladislavom ili svetim Stanislavom), koji osobama krštenim njegovim imenom postaje zaštitnikom, braniteljem, onaj kojemu se utječe u nevolji. Nije štrigovska antroponimija iznimkom u hrvatskoj antroponimiji po malome broju narodnih imena u 18. stoljeću. Na slično se stanje nailazi i drugdje.¹² Tek kad se potpunije istraži hrvatska povijesna antroponimija moći će se s puno više argumenata govoriti o rasprostranjenosti narodnih imena u pojedinome razdoblju i pojedinome hrvatskom području.

2.4. Struktura osobnih imena krštenika

U istraženoj osobnoimenskoj građi (koja broji 68 osobnih imena) zasyjedočena je izrazita dominacija jednostrukih imena. Potvrđeno je samo pet dvostrukih osobnih imena: jedno žensko – *Maria Anna* (njime su imenovane dvije djevojčice) – i tri muška – *Dominicus Franciscus*, *Joannes Georgius* i *Josephus Ignatius* (svakim od njih imenovan je po jedan dječak). Sve sastavnice dvostrukih osobnih imena potvrđene su i kao jednostruka osobna imena. Uz nekoliko zapisa osobnoga imena Ivan (*Joannes*) u matici stoje dodaci *Baptista* ('Krstitelj'), *Nepomucenus* ('Nepomuk') ili *Chrysostomus* ('Zlatousti'). Njima se kazuje o kojemu je svetom Ivanu riječ (jer postoji više svetaca toga imena), odnosno po kojemu je svetome Ivanu dijete dobilo ime (svetome Ivanu Krstitelju, svetome Ivanu Nepomuku ili svetome Ivanu Zlatoustome). Te dodatke (koji se nikad u ovim radom tematiziranoj antroponimiji ne pojavljuju u službi samostalnoga imena) ne smatramo drugom osobnoimenskom sastavnicom¹³, te osobna imena uz koja se pojavljuju ubrajamo u jednostruka.

Još rjeđe od dvostrukih, u štrigovskoj se matici (u analiziranim godinama) nailazi na trostruka osobna imena krštenika – nadjevena su dvjema djevojčicama (*Anna Maria Josepha*, *Eva Maria Theresia*) i jednomu dječaku (*Joannes Caietanus Josephus*). Od svih sastavnica trostrukih osobnih imena samo *Caietanus*

¹² Pišući o hrvatskoj antroponimiji, Valentin Putanec konstatira da „kod Hrvata u 17. i 18. stoljeću narodnih imena ima vrlo malo. Ako se i javljaju, to su u prvom redu imena slavenskih svetaca *Kazimir* i *Stanislav* (poljski svetac) pa *Ladislav* (mađarski svetac poluslavenskog porijekla)“ (Putanec 1976: IX). Autor, nažalost, ne navodi vrela proučavanjem kojih je došao (on ili tko drugi) do navedenoga podatka.

¹³ Da je druga sastavnica (*Baptista*, *Nepomucenus*, *Chrysostomus*) zabilježena kao samostalno (jednostruko) osobno ime (takvih slučajeva ima u hrvatskoj antroponimiji, barem kada je riječ o osobnome imenu *Baptista*), tada bismo i navedena imena smatrali dvostrukima. Poneki upisivač krštenja uz osobno ime *Stephanus* dodaje „rex Hung.“ želeći time također istaknuti po kojemu je svetom Stjepanu dječak imenovan (sveti Stjepan Prvomučnik slavi se 26. prosinca, a spomendan svetoga Stjepana Ugarskoga – Stjepan I. Arpadović, prvi ugarski kralj, oko 975. – 1038. – jest 16. kolovoza).

(središnja sastavnica jedinoga muškog trostrukog imena) nije potvrđena kao samostalno (jednostruko) osobno ime. Zanimljivo je primijetiti da je sve troje djece s trostrukim imenom kršteno iste godine (1760.). Po predmetanju osobnomu imenu roditelja i(li) kumova titula (*perillustris dominus*, odnosno *domina* može se zaključiti da je riječ o djeci (ili kumovima) iz uglednih obitelji. Osim toga, trostruko osobno ime *Anne Marie Josephe* strukturno se „poklapa“ s majčinim osobnim imenom (*Anna Maria Catharina*), a njegove dvije početne sastavnice mogu se tumačiti primjenom nasljednoga načela.

Imena aloglotnoga podrijetla gotovo su beziznimno zapisana u temeljnome (neizvedenom, nepokraćenom) latinskom (latiniziranom) liku. Iznimkom je samo žensko osobno ime *Marinka*, koje odaje hrvatsku osobnoimensku tvorbu – sufiksom *-ka* prošireno je ishodišno ime *Marina*. Idioglotno (narodno) osobno ime *Ladislav*, kao što je spomenuto, nastalo je slaganjem, jednim od načina slavenske imenske tvorbe. Ime se bilježi u latiniziranome liku *Ladislau*s.

Nažalost, zapis osobnih imena u latinskome (latiniziranome) liku uskraćuje nam informaciju o stvarno živućim likovima tih imena u svakodnevnoj komunikaciji, službenoj i neslužbenoj. Izvedenica i pokraćenica, osobito onih od često nadijevanih osobnih imena, zasigurno je bilo podosta. Njima se, uz neke druge načine,¹⁴ unosila potrebna različitost u svijet istoimenih osoba i time osiguravala njihova točna i precizna identifikacija.

2.5. Kriteriji odabira osobnoga imena krštenika

2.5.1. Kalendarsko načelo

Indikativan je i razmještaj osobnih imena kroz kalendarsku godinu. Vrlo je čest slučaj ponavljanja istoga imena tijekom određenoga razdoblja u godini (ono se pojavljuje samo u jednom, dvama ili trima mjesecima). Posljedica je to primjene kalendarskoga načela pri odabiru osobnoga imena – ime se vrlo često biralo prema dolazećemu blagdanu (spomendan). Znajući kako su ti blagdani (spomendani) raspoređeni kroz godinu, pri praćenju pojavnosti imena u štrigovskim maticama kalendar nam često gotovo ne treba. Naidemo li na ponavljanje imena *Pavao* – znat ćemo da smo u siječnju, već će se u tome mjesecu (a kadšto još i potkraj prosinca) početi nadijevati i imena svetaca čiji je spomendan u veljači (*Blaž, Doroteja*). Kraj veljače i ožujak „rezervirani“ su za *Josipa/Josipu*, u travnju će dominirati zapisi imena *Juraj*, u lipnju će se više od ostalih nadijevati ime *Ivan*, u srpnju *Magdalena, Ana, Jakov*, u kolovozu će se u maticama krštenih zaredati *Lovro* i *Bartol*, rujan je u znaku imena *Marija* i *Mihael*, u listopadu krštene djevojčice

¹⁴ Preciznost imenovanja mogla se postići npr. proširivanjem osobnoga imena singulariziranim likom obiteljskoga nadimka ili pak nadijevanjem osobnoga nadimka.

vrlo su često dobivale ime *Ursula*, kraj listopada i studeni razdoblje je kada se u maticu krštenih upisuju *Katarine*, *Martini* i *Andrije*, dok je prosinac mjesec kad se više od ostalih daju imena *Barbara*, *Nikola*, *Toma* i *Stjepan*. O primjeni kalendarskoga načela sudimo i po nadijevanju rijetkih imena – davanje mnogih od njih potaknuto je upravo blizinom spomendana sveca toga imena. Npr. spomendan je svetoga Bartola 24. kolovoza, a osobno ime *Bartholomaeus* dano je po jednome dječaku u četirima godinama (1700., 1720., 1740. i 1800.), svi su kršteni u dru-goj polovici kolovoza. Jedini Jeronim (*Hieronimus*) upisan u štrigovsku maticu u promatranim vremenskim odsječcima kršten je 1. listopada, samo dan poslije spomendana svetoga Jeronima. Jedan od triju *Floriana* kršten je 4. svibnja, na sam spomendan sveca po kojemu je dobio ime, a ostala dvojica sakrament krštenja primila su nekoliko dana prije (2. svibnja i 27. travnja).

Navodimo spomendane svetaca po kojima su djeca dobila osobno ime: sveti Blaž (*Blasius*) – 3. veljače; sveti Juraj (*Georgius*) – 23. travnja; sveta Jelena Križarica (*Helena*) – 22. svibnja; sveti Ivan Krstitelj (*Joannes*) – 24. lipnja; sveta Marija Mag-dalena 22. srpnja; sveta Katarina Aleksandrijska (*Catharina*) – 25. studenoga; sveta Ursula – 21. listopada; sveti Nikola (*Nicolaus*) – 6. prosinca.

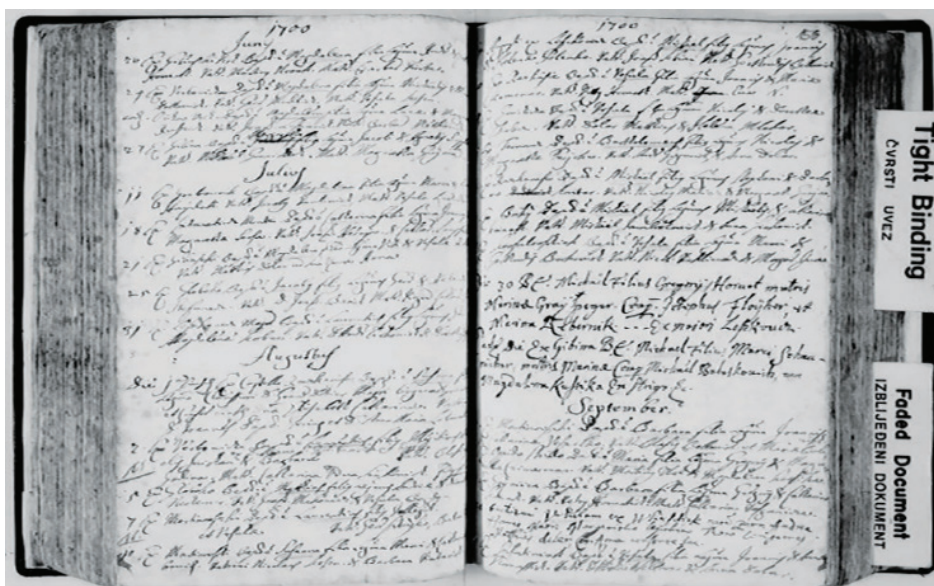
2.5.2. Načelo nasljednosti

Poznata je činjenica da se pri izboru imena, osim kalendarskoga načela, primjenjivalo i načelo nasljednosti, tj. dijete je po više-manje ustaljenim nepisanim pravilima (u pojedinim hrvatskim krajevima češće, ponegdje rjeđe) dobivalo ime djeda ili bake, rjeđe oca ili majke te ostalih bliskih rođaka. Podaci koje sadržavaju matične knjige dopuštaju nam samo praćenje nasljeđivanja imena roditelja (ne i daljnjih predaka). Uočava se da u štrigovskim maticama primjeri podudarnosti osobnih imena djeteta i roditelja (oca ili majke) postoje, ali nisu osobito česti. Npr. 1740. godine od 176 krštene djece, samo njih 10 (= 5,68 %) ima isto ime kao jedan od roditelja. Godine 1800. broj naslijeđenih roditeljskih osobnih imena još je manji – od 144 krštenika njih je sedam (= 4,86 %) dobilo ime kojim se imenuje jedan od njegovih roditelja. Pritom se katkad načelo nasljednosti preklapa s kalendarskim načelom, tj. nadjeveno ime može se tumačiti primjenom obaju načela (npr. 6. studenoga, nekoliko dana prije spomendana sv. Martina, 1740. kršten je *Martinus*, sin oca istoga osobnog imena).

2.5.3. Imenovanje po kumovima

Krnsni su kumovi, uz obrednu ulogu pri samome krštenju, trebali skrbiti o kršćanskome odgoju svojega kumčeta. Iz poštovanja prema kumovima roditelji katkad djeci daju njihova imena. Takvih primjera u analiziranoj štrigovskoj matici nema puno kroz godinu, pa se može zaključiti da običaj davanja imena po krsnim

kumovima nije bio osobito popularan. Npr. 1720. od 173 djece njih 13 (= 7,51 %) dobilo je ime kojim se imenuje njegov krsni kum / njegova krsna kuma. Dvadeset godina poslije udio imenovanja po kumu/kumi iznosi 5,68 %. Vrlo se rijetko nailazi na primjere da otac ili majka imaju isto osobno ime (koje se daje kršteniku) kao kum ili kuma – u takvim se slučajevima ne može sa sigurnošću tvrditi primjenom kojega je načela dijete imenovano (npr. majka i kuma djevojčice *Marie*, krštene 17. siječnja 1800., nose to isto ime). Također se katkad nadjeveno ime može dovesti u vezu i s imenom kuma/kume i s primjenom kalendarskoga načela (npr. 21. srpnja 1720. krštena je *Anna* – spomendan je sv. Ane 26. srpnja – čija krsna kuma ima isto ime).

Slika 7. Matična knjige krštenih Župe svete Marije Magdalene u Štrigovi (upisi lipanj – rujan 1700.)

2.5.4. Utjecaj imena patrona štrigovskih crkava na odabir osobnoga imena krštenika

U osobnoimenskome fondu pojedinih naselja većom se učestalošću katkad ističu imena identična imenu sveca kojemu je posvećena župna crkva ili kapela. Štrigova, kao što je spomenuto, ima dvije crkve – župnu, posvećenu svetoj Mariji Magdaleni¹⁵, te crkvu svetoga Jeronima¹⁶. Budući da u štrigovskoj župi nije bilo

¹⁵ „Gotička jednobrodna crkva u Štrigovi sagrađena je vjerojatno u 15. stoljeću, a od nje je do danas sačuvano gotičko svetište, te neki drugi manji ostaci“. Crkva, posvećena svetoj Mariji Magdaleni, u 17. je stoljeću barokizirana te su sagrađeni zvonik, sakristija i pobočna kapela sv. Josipa, a u 18. stoljeću dograđena je još jedna lađa (Đurić i Feletar 1991: 73–74). „Vjeruje se da je

uobičajeno djetetu davati dvostruka imena, ne iznenađuje što ime *Maria Magdalena* nije potvrđeno u promatranim godinama.¹⁷ Raščlanimo li to dvostruko ime na sastavnice te promotrimo zastupljenost svake od njih u štrigovskome osobnoimenskom fondu, uočiti ćemo da je osobno ime *Magdalena* jedno od najčešće nadijevanih imena (nalazi se na trećemu mjestu po čestotnosti), dok je osobno ime *Marija* nešto manje zastupljeno (na osmome je mjestu u frekvencijskoj tablici). Osobno je ime *Jeronim* u šest promatranih godina 18. stoljeća nadjeveno samo jednomu novokršteniku – dječaku rođenu izvan braka, a krštenu 1. listopada 1780.¹⁸

od najstarijih vremena tu postojala crkva i zbog uspomene na ovdje rođenoga sv. Jeronima. Jedna izvorna isprava iz 1505. godine potvrđuje da je crkva bila nadarena dobrom zakladom i imala dva prebendara za službu u njoj. No, u vrijeme uvođenja luteranskoga krivovjerja vjerojatno je i ta s ostalim međimurskim crkvama bila bez zakonitoga pastira i ležala u ruševinama. To se vidi i po tome što čitava, izuzevši dio svetišta, ima novi izgled, a to potvrđuje i napis na kamenoj ploči: »1680. podignuto i 1690. posvećeno od presvijetloga i prečasnoga gospodina Ignacija Aleksandra Mikulića, zagrebačkoga biskupa, u vrijeme štrigovskoga župnika Vinka Juretića« (Kapun 2012).

¹⁶ Današnja barokna crkva svetoga Jeronima (kojoj posebnu povijesnu i umjetničku vrijednost daju freske Ivana Rangera kojima je oslikao svetište) građena je od 1738. do 1749. na mjestu u potresu 1738. stradale gotičke zidane kapele koju je dao sagraditi Fridrich Celjski 1448. na temeljima u romaničko doba podignute (vjerojatno) drvene kapele (Feletar 2017: 524). Crkvu svetoga Jeronima, vrijedan spomenik arhitekture i likovne umjetnosti, posebno je opisala Anđela Horvat (1956). O Štrigovi kao rodnome mjestu svetoga Jeronima pisao je pavlin Josip Bedeković Komorski (1686. – 1760.), jedan od prvih hrvatskih historiografa, u knjizi *Natale solum magni Ecclesiae doctoris Sancti Hieronymi in ruderibus Stridonis occultatum: probatorum nihilominus historicorum et geographicorum opinionibus, ad brevis Illyricanae chronologiae adjumento erutum* (Neostadii Austriae, 1572.). To je velebno djelo (u prijevodu Marka Šarića, popraćeno *Proslovom* Jurja Kolarica i opsežnom studijom Dragutina Feletara) ponovno objavljeno 2017. Polazeći od riječi svetoga Jeronima da je rođen u Stridonu, koji se nalazio na granici Dalmacije i Panonije, Bedeković navodi da se imenom Dalmacija sve do ranoga srednjeg vijeka imenovao mnogo širi prostor nego u kasnijemu razdoblju te da je Stridon – međimurska Štrigova. U to je naselje, u kojemu je na brežuljku podignuta crkva posvećena sv. Jeronimu, a u podnožju je brežuljka bio izvor čudotvorne vode, kršćanski puk stoljećima („od pamtivijeka“, „od davnine“) hodočastio iskazujući štovanje i pobožnost sv. Jeronimu. Upravo narodno štovanje svetoga Jeronima i tradicija hodočašća u Štrigovu potaknulo je Bedekovića na istraživanje i dokazivanje da je autor *Vulgate* rođen u međimurskoj Štrigovi (Bedeković 2017: 270–284).

¹⁷ To, naravno, ne znači da se u štrigovskim maticama koje sadržavaju upise iz 18. stoljeća ne nailazi na potvrde krsnoga imena *Marija Magdalena*. Ima ih, ali su vrlo rijetke (dobila ga je npr. djevojčica krštena 15. lipnja 1701.).

¹⁸ I u nekim drugim dosad istraženim matičnim knjigama ime sveca kojemu je posvećena crkva u naselju ne sreće se ili se sreće vrlo rijetko kao ime koje se daje djeci na krštenju. Npr. u istarskome naselju Lindar, čija je župna crkva posvećena svetomu Mohoru i Fortunatu, osobno ime *Fortunat* nije dobilo nijedno dijete kršteno potkraj 16. i u prvoj polovici 17. stoljeća, a samo je malobrojnim (manje od 1 %) nadjeveno ime *Mohor* (Doblanović-Šuran 2017: 219); ime suzaštitnika Splita – svetoga Rajnerija ili Arnira (splitskoga nadbiskupa koji je mučeničkom smrću umro 1180., a moći mu se čuvaju u splitskoj katedrali) vrlo je rijetko upisivano u splitske matice krštenih u 19. stoljeću (Rogošić 2014: 37).

2.6. Imena izvanbračne djece i blizanaca

Osobna imena djece rođene izvan braka u pravilu se ne razlikuju od osobnih imena ostale djece. Izvanbračna djeca dobivaju imena najčešće ovisno o spomendanu na koji su krštena ili koji dolazi u vremenu neposredno poslije njihova rođenja (npr. u prosincu 1800. krštene su tri *Eve*; uz imena dviju stoji „filia legitima“, a jedna je zapisana kao „filia illegitima“; spomendan je svete Eve /i Adama/ 24. prosinca). Katkad se, kao i u zakonite djece, osobno ime izvanbračnoga djeteta podudara s imenom majke ili pak krsne kume / krsnoga kuma. Isto se može reći i za osobna imena blizanaca – najčešće se poseže za imenima svetaca čiji su spomendani blizu dana njihova rođenja (krštenja), katkad se nadjeva ime koje nosi jedan od roditelja ili se pak daje ime po krsnome kumu / krsnoj kumi. U analiziranoj građi ne nalazimo tzv. vezana imena (npr. *Petar* i *Pavao*, *Adam* i *Eva*, *Josip* i *Josipa*), koja su pretkaziva kada je riječ o blizancima (usp. Brozović Rončević i Čilaš Šimpraga 2006).

3. Kratak osvrt na osobna imena stanovnika štrigovske općine potvrđena 2011.

Dok je osobnoimenski fond u 19. stoljeću uglavnom podudaran s fondom u prethodnome stoljeću,¹⁹ 20. je stoljeće – pogotovo što se više primičemo njezgovoj sredini – u znaku prodora novih imena u tradicionalan osobnoimenski korpus. Trend izbora novih imena nastavlja se i u drugoj polovici 20. i početnim desetljećima 21. stoljeća. Za posljednjega popisa stanovništava (2011.) Općina Štrigova imala je 2 769 stanovnika.²⁰ Ne računajući osobna imena koja su imala tri, dva ili samo jednoga nositelja (među kojima bi se, vjerujemo, našlo mnogo „unikatnih“ koja bi povećala broj imena), zapaža se mnogo različitih (i muških i ženskih) osobnih imena. Većina je njih, u usporedbi s imenikom 18. stoljeća, nova (navodimo izbor samo nekih od 180 imena iz popisa, koja imaju više od triju nositelja): *Dragica* (28), *Stanko* (27), *Damir* (24), *Denis* (24), *Danica* (23), *Marijan* (22), *Milan* (21), *Tomislav* (20), *Zdenka* (18), *David* (15), *Mladen* (15), *Robert* (15), *Zlatko* (15), *Željko* (15), *Gordana* (14), *Marta* (14), *Sabina* (13), *Irena* (12), *Sanja* (12), *Srećko* (12), *Leon* (10), *Patrik* (10), *Boris* (9), *Lea* (9), *Alen* (8), *Roman* (8), *Sara*

¹⁹ Ponegdje u Hrvatskoj, ponajprije u gradovima, može se u osobnoimenskome fondu 19. stoljeća (kao posljedica preporodnoga zanosa) zamijetiti unos narodnih imena (oživljenih ili novih) u tradicionalni fond svetačkih osobnih imena.

²⁰ Usp. *Međimurska županija u brojkama 2011.* (2012: 22). U sklopu Općine Štrigova ova su naselja: Banfi, Grabrovnik, Jalšovec. Leskovec, Prekopa, Robadje, Stanetinec, Sveti Urban, Štrigova i Železna Gora.

(8), Saša (8), Albina (6), Bojan (6), Tatjana (5), Jan (5), Benjamin (4), Dino (4), Emil (4), Karmen (4)...²¹

I ovaj nevelik niz imena svjedoči o tome da su u suvremenome štrigovskom imeniku vrlo zastupljena nesvetačka osobna imena. Uvidom u cjelovit popis uočava se da se u njemu sreću etimološki ista imena različite tvorbene strukture (npr. *Dragutin – Drago – Dražen, Stanislav – Stanko – Slavko, Ana – Anica – Anita*), da se nailazi na ime koje može biti i muško i žensko (*Saša*), da neka osobna imena odaju značajke stranoga jezičnog sustava (npr. *Antonio, Antonia, Gabriela*)... Među 180 različitih osobnih imena u frekvencijskoj tablici nema dvostrukih, mada je vjerojatno da takvih ima u donjemu dijelu tablice (koji nam nije bio dostupan na uvid), a njihovi su nositelji vjerojatno osobe mlađe životne dobi. Pretpostavljamo također da bi se pri dnu tablice, sa samo jednim nositeljem, našao i veći broj pomodnih jednostrukih osobnih imena.

Međutim, unatoč tomu što suvremeni štrigovski antroponimikon sadržava brojna osobna imena koja se prije dvjestotinjak i više godina ne sreću u matičnim knjigama krštenih, sam vrh frekvencijske tablice 2011. zauzimaju tradicijska svetačka imena, obilno potvrđena u 18. stoljeću: najčešća ženska osobna imena jesu *Marija* (147 nositeljica), *Ana* (48) i *Katarina* (46), dok muške osobe najčešće nose ime *Ivan* (94), *Josip* (69) i *Franjo* (56). Nositelji tih imena vjerojatno pripadaju različitim generacijama. Iz razgovora s tamošnjim stanovnicima doznali smo da se u štrigovskoj općini, kao i drugdje u Hrvatskoj, u novije vrijeme bilježi revitalizacija tradicijskih imena.

Upozoravajući na samo neke značajke osobnih imena stanovnika štrigovske općine potvrđenih 2011., zaključujemo da se ta imena uglavnom uklapaju u opću sliku suvremenoga hrvatskog osobnoimenskog fonda, koja je spoj baštine i mode, konzervativnosti i inovativnosti.

Valjalo bi nastaviti istraživati štrigovsku povijesnu i suvremenu antroponimiju. Tek analizom njezine ukupnosti dobit će se jasn(ij)a slika antroponimima (osobnim imenima, prezimenima i nadimcima) ispričane štrigovske povijesti.

4. Umjesto zaključka

Unatoč tomu što je Štrigova upisana na mnoge povijesne zemljovide i u rječnike hrvatskoga jezika upravo zahvaljujući tomu što ju se određivalo kao rodno mjesto svetoga Jeronima, ako je suditi po zapisima u odabranim vremenskim odsječcima 18. stoljeća u matičnim knjigama krštenih, ime svetoga Jeronima vrlo se rijetko davao na krštenju. Ni u suvremenoj osobnoimenskoj slici Štrigove (i

²¹ Prema podacima Državnoga zavoda za statistiku.

čitave štrigovske župe) nema većega odraza imena svetoga Jeronima. Sretne se tek poneki *Jerko*²², a ime *Jeronim*, nadjeveno djetetu u novije vrijeme, osamljen je primjer zahvaćanja u imensku baštinu štrigovskoga podneblja. Takvo stanje upućuje na zaključak da Štrigovčanima (i ne samo njima²³) ime *Jeronim* (i tvorbenim postupcima nastala inačica *Jerko*) očito nije dovoljno lijepo, blagozvučno, moderno²⁴. Ili jednostavno slijede tradiciju imenovanja koja, sudeći po antroponimiji 18. stoljeća, nije u većoj mjeri uključivala ime sveca koji je Štrigovu učinio nadaleko i naširoko poznatom.

²² *Jerko* je tvorenica sufiksom *-ko* izvedena od pokraćenoga *Jero/Jere* (< *Jeronim*).

²³ Npr. 2001. u sedam hrvatskih gradova (Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku, Karlovcu, Dubrovniku, Varaždinu) u matičnu knjigu rođenih upisan je jedan *Jeronim* (Split), jedan *Jeronim Ante* (Zagreb), jedan *Jerolim* (Zagreb), jedan *Jero* (Dubrovnik), trojica dječaka dobila su ime *Jere* (svi su rođeni u Splitu), a petorici je nadjenuto ime *Jerko* (trojica su rođena u Splitu, jedan u Dubrovniku te jedan u Zagrebu). Rezultat je to autoričina istraživanja na osnovi podataka iz matičnih ureda spomenutih gradova (usp. Frančić 2001).

Zanimljivo je primijetiti da, pišući o štovanju svetoga Jeronima u Štrigovi, Matija Berljak i Leonard Logožar (2019: 151) uz ostalo navode da je „ime sveca sv. Jeronima (tisk. *Jeronima*, op. a.) (...) vrlo rašireno, u raznim inačicama među Hrvatima“. U bilješci ispod teksta svoj navod dopunjuju riječima: „Tako na primjer osobe se nazivaju po spomenutom svecu: *Jeronim*, *Jerolim*, *Jerko*, *Jere*, *Heronimuš*, *Remoš*, *Rimuš*, *Oremuš*, *Jeronima*, *Jera*, ...“. Dodatna, detaljnija istraživanja (i povijesne i suvremene antroponimije) potvrdit će ili opovrgnut tvrdnju o velikoj raširenosti imena *Jeronim* i njegovih inačica u hrvatskoj antroponimiji.

Prema podacima iz *Rječnika suvremenih hrvatskih osobnih imena*, koji se temelji na Popisu stanovništva Republike Hrvatske 2011., te su godine u Hrvatskoj živjele osobe imenom *Jere* (586), *Jerka* (355), *Jerko* (1960), *Jerolim* (212) i *Jeronim* (216). Nijedno od njih ne ulazi u skupinu „veoma čestih“ (10 000 – 20 000 nositelja) ili „čestih“ (5 000 – 10 000 nositelja) imena. Ime *Jerko*, danas najrasprostranjenije u Dalmaciji, jest „srednje često“, *Jere* je „razmjerno rijetko“, dok su *Jerka*, *Jeronim* i *Jerolim* „rijetka“ imena (Čilaš Šimpraga, Ivšić Majić i Vidović 2018: 165–166).

²⁴ Kad su Štrigova i ostala međimurska naselja u pitanju, možda se razlog nenadijevanju imena *Jeronim* krije u njegovim neslužbenim inačicama – *Oremuš*, *Remuš*, *Remoš*, *Remi*, *Remek*... – na koje se u svakodnevnoj komunikaciji svodi(lo) to osobno ime. Sudimo to na osnovi saznanja da se zbog mogućega preoblikovanja „lijepih“ osobnih imena poput *Elizabeta*, *Suzana*, *Sofija* u njihove (danas manje poželjne ili čak nepoželjne, a nekad uobičajene) inačice *Erža*, *Žuža*, *Žofa* – ta imena (*Elizabeta*, *Suzana*, *Sofija*) dugo nisu nadijevala djeci.

Izvori

Matična knjiga krštenih Župe svete Marije Magdalene u Štrigovi (1685. – 1739.). Hrvatski državni arhiv, Zbirka matičnih knjiga rimokatoličkih župa, br. 1348.

Matična knjiga krštenih Župe svete Marije Magdalene u Štrigovi (1740. – 1785.). Državni arhiv za Međimurje u Štrigovi, Matične knjige rimokatoličkih župa.

Matična knjiga krštenih Župe svete Marije Magdalene u Štrigovi (1686. – 1825.). Hrvatski državni arhiv, Zbirka matičnih knjiga rimokatoličkih župa, br. 1349.

Svi izvori dostupni su na: www.familysearch.org.

Literatura

Badurina, Anđelko (ur.). 2006. *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike Zapadnog kršćanstva*. 5. izdanje. Zagreb: Kršćanska sadašnjost.

Bedeković, Josip. *Knjiga o sv. Jeronimu, Iliriku i Međimurju*. 2017. Zagreb – Čakovec: Ogranak Matice hrvatske u Čakovcu – Tkalčić–Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije – Družba Braća hrvatskoga zmaja – Zrinska garda Čakovec – Izdavačka kuća Meridijani.

Berljak, Matija; Logožar, Leonard. 2019. Štovanje svetog Jeronima u Štrigovi, s posebnim osvrtom na djelovanje redovnika pavlina. *Prinosi za povijest Štrigove: Štrigova – rodno mjesto Sv. Jeronima*. Štrigova: Meridijani, 99–151.

Brozović Rončević, Dunja; Čilaš Šimpraga, Ankica. 2006. Tipovi vezanosti imena blizanaca. *Folia onomastica Croatica*, 15, 15–37.

Buturac, Josip. 1984. Popis župa Zagrebačke biskupije 1334. i 1501. *Starine*, 59, Zagreb, 43–108.

Čilaš Šimpraga, Ankica; Ivšić Majić, Dubravka; Vidović, Domagoj. 2018. *Rječnik suvremenih hrvatskih osobnih imena*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Doblanović Šuran, Danijela. 2017. Osobna imena u Istri od druge polovice 15. do početka 19. stoljeća. U: *Religio, fides, superstitiones...: o vjerovanjima i pobožnosti na jadranskom prostoru* (ur. Mogorović Crljenko, Marija; Uljančić Vekić, Elena). Poreč: Zavičajni muzej Poreštine – Sveučilište Jurja Dobrile u Puli – Državni arhiv u Pazinu, 213–237.

Đurić, Tomislav; Feletar, Petar. 1991. *Stari gradovi, dvorci i crkve sjeverozapadne Hrvatske*. Treće prerađeno i dopunjeno izdanje. Koprivnica: Ogranak Matice hrvatske Koprivnica.

Feletar, Dragutin. 2017. Učeni pavlin Josip Bedeković (1688. – 1760.) i njegovo djelo. U: Bedeković, Josip. *Knjiga o sv. Jeronimu, Iliriku i Međimurju*. Zagreb – Čakovec: Ogranak Matice hrvatske u Čakovcu – Tkalčić–Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije – Družba Braća hrvatskoga zmaja – Zrinska garda Čakovec – Izdavačka kuća Meridijani, 511–555.

Frančić, Anđela. 2003. Uvid u osobna imena rođenih 2001. *Folia onomastica Croatica*, 11, Zagreb, 77–93.

Frančić, Anđela. 2012. Ojkonim Štrigova kroz stoljeća. *Folia onomastica Croatica*, 21, Zagreb, 37–58.

Horvat, Anđela. 1956. *Spomenici arhitekture i likovnih umjetnosti u Međumurju*. Zagreb: Konzervatorski zavod.

Kapun, Vladimir. 2012. Štrigova prije dva i pol stoljeća. Tjednik *Međimurje*. <https://medjimurje.hr/aktualno/kolumne/strigova-prije-dva-i-pol-stoljeca-5983/> (pristupljeno 14. svibnja 2019.)

Keber, Janez. 2008. *Leksikon imen. Onomastični kompendij*. Četrta, dopolnjena izdaja. Celje: Celjska Mohorjeva družba.

Međimurska županija u brojkama 2011. 2012. Čakovec: Ured državne uprave u Međimurskoj županiji.

Njari, Denis; Kolesarić, Petra. 2019. Kult svetoga Ladislava u međurječju Drave i Save. *Croatica Christiana periodica : Časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, 83, Zagreb, 1–12.

Putanec, Valentin. 1976. Esej o jezičnom znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj. U: Putanec, Valentin; Šimunović, Petar (ur.). *Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*. Zagreb: Institut za jezik – Nakladni zavod Matice hrvatske, V–XIV.

Rogošić, Andrea. 2014. *Antroponimija Splita u 19. stoljeću*. Doktorski rad (rukopis). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

18TH CENTURY ANTHROPONYMY OF ŠTRIGOVA

By Anđela Frančić, Zagreb

Summary

Parish registers of baptisms contain different types of information, among which anthroponymic information is most abundant, with first names (of children, parents and godparents) most prominent in their frequency. Starting from information excerpted from the registers of baptisms of the parish of Štrigova, written in Latin, the personal names of children born in the selected years of the 18th century are analysed in this paper.

It is concluded that the children are only mentioned by their first names, while an anthroponymic formula consisting of the first name and family name is used for parents and godparents. The first names of children are almost exclusively of saintly origin (e.g. Helena, Magdalena, Catharina; Nicolaus, Matthias, Joannes), one-word (consisting of a single word), and are mainly given according to the calendar principle (i.e. the child is given the name of the saint whose feast day is close to the child's birthday), while the inheritance of the parents' first names or the naming of children after godparents is significantly rarer. The influence of local saints' cults (in Štrigova, churches are dedicated to St Mary Magdalena and St Jerome) was diversely reflected in the Štrigova 18th century antroponymicon – the first name Magdalena was given to girls very frequently, while the first name Jeronim was given to boys very rarely.

Keywords: parish registers of baptisms, Štrigova; 18th century; first name

(Prijevod: autorica)